

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ
SOSYOLOJİ DERSİ FİNAL ÖDEVİ

AD:CANSU

SOYAD:DAL

NUMARA:18253039

KENT KURAMCISI:GEORGE SIMMEL

Simmel için şehrin sosyolojik analizi, insanlar arası yaşamın ruhsal biçimlerini ele alır.(Martindale,2012:42).Simmel'in şehir analizi de "Metropol ve Zihinsel hayat" adlı denemesinde kristalleşen biçimiyle kendi sosyolojik analiziyle uyumludur. Simmel sosyolojisi nicel olanla nitel olanın ,biçimle içeriğin ,özel ile nesnel kültürün ,yakınlıkla uzaklığın ,rasyonalite ile irrasyonalitenin ,birey ile topluluğun birbirleriyle olan diyalektik ilişkisine/etkileşimine dayanır(Bkz. Ritzer,2013).

Metropol hayatı hızı,yoğunluğu ,kendine özgü temposu ve para ekonomisine dayanması ile taşra hayatından çok daha farklı bir toplumsal yaşam biçimi,kişilik tipi ve entelektüel hayatın doğmasına yol açar.

Simmel'in metropol yaşamına dair analizi onun para ekonomisine dair analizlerinden geniş ölçüde yararlanır: Para ekonomisinin dayattığı ilişkilerin rasyonelleşmesi,

bireyselliklerin ilişkilerde önemini kaybetme-si, ölçülebilirlik, hesaplanabilirlik sayesinde nitel değerlerin nicel değerlere indirgenebilmesi kentlerde farklı bir düşünsel hayatın ortaya çıkmasına, taşradan farklı zaman-mekân bağlantılandırmalarının oluşumuna neden olur. “*Dakiklik, hesaplanabilirlik ve kesinlik metropole özgü varoluş tarzının karmaşıklık ve kapsayıcılığı tarafından hayata dayatılır*” (Simmel, 2009: 320). Şemalaştırılmamış varoluş biçimlerinden ziyade şemalaştırılmış varoluş tarzları metropol hayatını belirler. O yüzdendir ki Ruskin ve Nietzsche gibiler metropol hayatının simgelediklerine tepki duyarlar (Simmel, 2009: 320).

Peki metropol insanı ve zihinsel hayatı ne gibi karakteristikler gösterir?

İlişkilerin anonimleştiği, kişisellikten uzak etkileşimlerin gündelik hayatın büyük bir kısmını belirlediği metropolde, insanlar arası ilişkileri bir kayıtsızlık tavrı ya da ihtiyatlı olma hali belirler. Metropolün gerektirdiği sayısız etkileşim içinde kişinin bir bütün olarak kalabilmesi için bir bakıma gereklidir de bu taşralılara „soğuk“ ve „kalpsiz“ gözükebilecek ihtiyatlı olma hali. Yine metropole özgü yoğun uyaranlara maruz kalma hali bir dünyadan bezmişlik tavrı yaratır. Simmel’e göre ancak zeki, metropol hayatının sunduğu sınırsız haz peşinde koşan entellektüel insanlar-da rastlanır bu tavrı, çünkü böyle bir hayat sınırları o kadar uzun süre azami bir tepki vermeye zorlar ki en sonunda hiç tepki vermez olurlar “(Simmel, 2009: 321).

Dünyadan bezmenin yol açtığı başka bir özellik de şeyleri ayırt etme yetisinin körelmesidir. Zaten bir bakıma her şeyi "kaç para " sorusuna indirgeyebilen para ekonomisi de bunu körükler. "Para olanca renksizliği ve kayıtsızlığıyla, bütün değerlerin ortak paydası haline gelir, şeylerin çekirdeğini, bireyselliklerini, özgül değerlerini ve kıyaslanmazlıklarını onmaz biçimde çıkarıp atar" (Simmel, 2009: 321).

Para ekonomisinin aynılaştırma, farkları geçersiz kılma özelliğinde yükselen metropol hayatı, bireyler düzeyinde ise bunun tam tersi bir etki yaratır. Bireyin sıkı toplumsal kontrollere maruz kaldığı kasaba ve küçük grupların dar yaşamsal alanlarına karşı metropol hayatı, hem bireyin kendisini diğerlerinden ayırt etmesi, tikelliği, bireyselliği içinde yaşama arzusunu doğurur, hem de bireysel özgürlük ve iç gelişimine olanak tanır. Grup büyüdükçe artan işbölümü, bireysel uzmanlaşma ve farklılaşmaya olanak sağlar ve özgül bir bireysellik kazanılmasını zorunlu hale getirir. Toplumsal oluşumun ilk safhalarını oluşturan komşuluk, hısımlık akrabalık ilişkilerine kıyasla insanlar arası ilişkilerin daha ileri bir safhasına denk gelen metropol hayatı Simmel’e göre bu anlamda bireylere kişisel özgürlük bahşeder. Kasaba insanının kısıtlanmışlık hissini uyandıran dar yaşam alanına karşı "metropol insanı etrafı küçük hesap ve önyargılarla kuşatılmış olan kasaba insanının tersine, manevi ve rafine anlamda "özgür" dır (Simmel, 2009: 324).

Birey ve topluluk arasındaki etkileşimin diyalektik sonuçlarından biri de yine giderek büyüyen grubun nicel özelliklerine bağlı olarak, bireylerin birbirleriyle rekabet içinde uzmanlaşmaya yönelmeleridir. Hatta birey bir başkasının onun yerine geçemeyeceği işlevlerde profesyonel uzmanlaşmaya itilirken bir sonraki aşama olarak yeni ve henüz farklılaşmamış ihtiyaçların arayışı içine de girer. Metropol hayatının nicel yoğunluğuna da bağlı olarak bütün bu uzmanlaşma, bireyselleşme, bireysel tikelliğini geliştirme baskısı altında da kişiler, bazen yapmacık tavırlara, kaprisler ve aşırılıklara gidebilecek kendilerine özgü bir davranış biçimi geliştirme yoluyla dikkat çekme yoluna da itilebilirler.

Yine metropol insanının en başat özelliklerinden biri, para ekonomisi ve zaman-mekân sıkışması ve insanlar arası ilişkilerin nicel yoğunluğuna bağlı olarak kasabalı insandan çok daha yoğun olarak çevreye uyma ve zeka geliştirme zorunluluğu altında kalmasıdır. Bu da her anlamda karmaşıklaşan ilişkilere uyum sağlamak için belli bir zihinsel hayatın ve entelektüalizmin geliştirilmesi anlamına gelir. İnsanlar arası kısa ve seyrek temasların sonuçlarından birisi, bireyin hem hemen sadede gelme zorunluluğu hissetmesine hem de çok farklı tanışıklıklar ve sempatiler arasında bir hiyerarşik ilişkileri kurabilme yeteneğini geliştirmesine neden olur.

Özetleyecek olursak modern metropol hayatı birey için kayıtsızlık, ihtiyatlılık, dünyadan bezme hali, bireysel başkallığını vurgulama ve kişiye özgü bir tarz geliştirme gibi davranış/duyumsama biçimlerinin yanı sıra rekabet, uzmanlaşma, kişisel özgürlük, entelektüalizm, para ekonomisi, bireyselleşme gibi daha makro dinamikleri de beraberinde getirir. Her ne kadar kişisel özgürlük, bireyselleşme ve entelektüel kapasitelerdeki zorunlu artış gibi unsurların Simmel'in kendisi tarafından da metro-polün bireyin kişisel gelişimi üzerindeki olumlu yanları olarak yorumlandığı sonucuna varabilirsek de, yazarın metropolün nesnel kültürünün bireyin öznel kültürü karşısındaki ezici varlığı ve metropol hayatının her türlü kişisel hayata tehdit edici yönlerinin altını çizmesi bu yargıda acele ettiğimiz sonucuna vardırabilir bizi. Yine Simmelci diyalektik bir düşünüşle diyebiliriz ki bireyselliği ve özgürleşmeyi olanaklı kılan o sosyal çevre aynı zamanda tüm bunları da derinden tehdit eder: *"Birey elinden her türlü ilerlemeyi, maneviyatı ve değeri söküüp alan ve bunları öznel formlarından çıkarıp salt nesnel bir hayat formuna dönüştüren muazzam bir şeyler ve güçler organizasyonu içindeki bir dışliden ibaret hale gelmiştir. Metropolün her türlü kişisel hayatı saf dışı bırakan bu kültürün gerçek arenası olduğu açıktır"* (Simmel, 2009: 327).

KAYNAKÇA

- (Martindale,2012:42)
- Kent Sosyolojisi (pp.135-163)
- (Bkz. Ritzer,2013)
- (Simmel, 2009: 320)
- (Simmel, 2009: 321).
- (Simmel, 2009: 324).
- (Simmel, 2009: 327)